

De forensische specialisten van UZ Leuven voorspellen in 2014 een verdubbeling van het aantal gerechtelijke autopsies en postmortale onderzoeken. Waaruit bestaat hun werk? En hoe zien ze de toekomst van hun vak?

FORENSISCHE GENEESKUNDE

Ann Lemaitre

Op zoek naar de **waarheid**

In de oude gebouwen van stadscampus Sint-Rafaël, netjes beveiligd voor buitenstaanders, vind je de kantoren en het lab van de dienst forensische geneeskunde. Van hieruit vertrekken drie artsen en drie assistenten dagelijks naar hun werkterrein: de plaats van een misdrijf, een ziekenhuis

“Sinds de jaren negentig is het vak radicaal veranderd door DNA-onderzoek”

waar ze dader of slachtoffer gaan onderzoeken of het mortuarium van campus Gasthuisberg.

Post mortem

De eerste belangrijke pijler waar een forensische specialist zich mee bezighoudt is ook het meest bekend: het postmortale onderzoek of het onderzoek van overlijdens. Autopsie is daar een belangrijk onderdeel van, maar er gaat nog een minstens zo belangrijke stap aan vooraf: onderzoek van het lichaam ter plaatse. Die plaats- en lijk-schouwing is cruciaal omdat vooral de aanwijzingen ter plaatse de zaak moeten helpen oplossen. “Onze opdrachten komen meestal

van de parketmagistraat”, vertelt professor Van de Voorde, diensthoofd forensische geneeskunde in UZ Leuven. “Dan moet er zo snel mogelijk een arts vertrekken. Ook in het weekend of midden in de nacht: onze permanentie is 24 uur per dag beschikbaar. Na het onderzoek ter

plaats beslist de parketmagistraat of onderzoeksrechter eventueel om een autopsie te doen, die meestal de dag erna in het mortuarium van campus Gasthuisberg wordt uitgevoerd.”

“In opdracht van justitie hadden we vorig jaar 255 uitwendige lijkschouwingen ter plaatse en 112 autopsies. Maar ondertussen doen we op maandbasis 30 van die ‘afstappingen ter plaatse’ en 20 autopsies: het ziet er dus naar uit dat in 2014 het aantal van vorig jaar zal verdubbelen. Dat komt omdat we niet alleen de onderzoeken voor het Leuvense arrondissement doen, maar nu ook een overeenkomst hebben met de gerechtelij-

ke arrondissementen Tongeren, Mechelen en Halle-Vilvoorde: elke vraag naar een wetsdokter bij een verdacht overlijden komt bij ons terecht.”

Forensische kliniek

Minder bekend is de tweede activiteit van forensische geneeskunde: de forensische kliniek. “Daar doen we

in de eerste plaats medisch onderzoek van gewonden. De verwondingen kunnen het gevolg zijn van fysieke agressie zoals een vechtpartij, partnergeweld, een schietpartij, een overval thuis, maar ook kindermishandeling of seksuele agressie. Als die vermoedelijke slachtoffers in het ziekenhuis liggen, gaan we naar het ziekenhuis of de spoedgevallendienst in kwestie."

In de forensische kliniek is de samenwerking met andere diensten van het ziekenhuis belangrijk. "Bij vermoeden van kindermishandeling werken we samen met de kinderartsen van UZ Leuven. We moeten weten of er geen ziekte in het spel is, want blauwe plekken kunnen bijvoorbeeld ook een andere oorzaak hebben. Ook met urgentiegeneskunde werken we nauw samen, net als met de gynaecologen. In de media gaat het vaak over de noodzaak van een vaste procedure en kit voor slachtoffers van seksuele agressie. UZ Leuven werkt al jaren met zo'n vast protocol, in samenwerking met het Leuvense parket. Wie een klacht indient voor verkrachting of aanranding, wordt

door de politie naar de spoedgevallendienst gebracht. Daar onderzoeken de urgentiearts en de gynaecoloog met wachtdienst het slachtoffer met de veelbesproken set seksuele agressie. Zo kan ook snel een behandeling opgestart worden, bijvoorbeeld voor hiv-besmetting."

DNA-onderzoek

Het derde belangrijke luik van de dienst spreekt het meest tot de verbeelding, met dank aan de vele CSI-series op tv: het sporenonderzoek. "Met onze afdeling forensische genetica, waar men DNA-onderzoek doet in het lab, zitten we rechtstreeks aan de bron. We kunnen informatie uitwisselen als we bijvoorbeeld moordwapens of sporen op kleding moeten onderzoeken, of voor een analyse van de sets voor verkrachting."

"Sinds de jaren negentig is ons vak radicaal veranderd door het DNA-onderzoek. Vroeger zocht je op een lichaam niet naar sporen, nu is het een must. Bijvoorbeeld bij een wurging: de dader heeft waarschijnlijk met zijn blote handen DNA op de hals van het slachtoffer achtergelaten. Vóór de jaren negentig kon je dat niet bewijzen. Nog later zijn de technieken om DNA te onderzoeken drastisch verfijnd. Vroeger moest je bij wijze van spreken een grote bloeddruppel hebben, nu volstaat een minuscule bloedspatje. We kunnen zelfs onzichtbare microsporen onder-

"De toekomst?"

Virtuele reconstructie van een misdaad"

zoeken: een spatje speeksel, een huidcel. Maar er is ook een keerzijde: als een klein spatje bloed besmet wordt met een onzichtbare speekseldruppel van een onzorgvuldige onderzoeker, is je spoor verknoeid. De verfijning van de techniek betekent dus dat je veel zorgvuldiger te werk moet gaan. Forensische geneeskunde kan vandaag niet meer als 'hobby' beoefend worden: je hebt er echt professionals voor nodig."

Virtuele toekomst

Wat brengt de toekomst? "Onze job bestaat erin om met medische kennis en kunde de waarheid te achterhalen. Het is belangrijk dat ons werk evidence-based blijft en dat we mee

Prof. dr. Wim Van de Voorde: "Bij een vermoeden van kindermishandeling werken we samen met de kinderartsen van UZ Leuven."

evolueren met de geneeskunde. Multidisciplinaire samenwerking wordt belangrijker. Onze samenwerking met radiologie is daar een mooi voorbeeld van. Forensische beeldvorming of virtuele autopsie is een van de nieuwste ontwikkelingen. We hebben al meer dan tweehonderd lichamen een total body CT-scan laten ondergaan in het kader van een gerechtelijk onderzoek. Niet om de autopsie te vervangen, maar als een bijzonder nuttige aanvulling." "Een ander nieuw domein waaraan we willen werken is de virtuele

reconstructie van een misdaad. Doel is om de plaats van de misdaad fotografisch te scannen en driedimensionaal te reconstrueren op de computer. Een volgende stap is het toevoegen van een 3D-scan van het slachtoffer, om bijvoorbeeld bij een schietpartij de mogelijke posities van schutter en slachtoffer te reconstrueren. Voor dergelijke projecten hebben we een nauwe samenwerking met radiologie en ESAT, de afdeling elektrotechniek van de KU Leuven. Er wordt ook gewerkt aan virtuele gelaatsreconstructie en dentale identificatie. Vroeger moest je aan de hand van anatomische kennis het gelaat op de schedel boetsen, nu probeert men dat virtueel te doen." ▀